

SLOVENSKI

GOSPODAR.

Podučiven list za slovensko ljudstvo.

„Poduk v gospodarstvu bogati deželo.“

Naročnino sprejema vredništvo v Mariboru.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne prijemajo.

Oznanila se prijemljejo, plača za vrstico je 10 k. in za kolek 30 k.

Izhaja

1. in 16. vsakega mesca in velja s poštnino vred in v Mariboru z pošiljanjem na dom
za celo leto . 2 fl.
„ pol „ . 1 fl.
1/4 „ — fl. 50 k.
Brez poštnine in pošiljanja 1 fl. 80 k.
Posamezni listi se dobijo pri knjigarju Novaku na velikem trgu za 8 k.

Št. 4.

V Mariboru 1. marca 1867.

Tečaj I.

Deželni zbor v Gradcu.

18. februarja 1867 se je začel deželni zbor v Gradcu, kakor povesodi takraj Litave.

1. den je bila meša, potem so se zbrali poslanci v deželni hiši. Najprej je poslance pozdravil cesarski namestnik baron Meczery in oznanil, da je Jih Veličanstvo postavilo grofa Glajspaha za deželnega poglavara in dr. M. Kaisersfelda za njegovega namestnika.

Na to se Glajspah poda na svoje mesto in pozove grofa Atems-a in dr. Langer-ja zapisovavca.

Po tem, ko je Glajspah zbor nagovoril reče, da g. bar. Meczery ima besedo. Na to prečita cesarski namestnik vladni dopis. Zadržaj tega dopisa je v kratkem ta le:

Cesarski vladi je žal, da sta se patenta od 20. sept. 1865 in 2. jan. t. l. od nekterih narodov krivo tolmačila, in da izvanredni državni zbor, kterege je namenila sklicati, ni bil vsem všeč; ona zdaj sama sprevidi, da ni po pravem potu hodila, in ne samo to, temuč tudi zahtevanje Ogrov po odgovornem lastnem ministerstvu jo na drugi pot obrača. Prepričala se je namreč, da se ne more z Ogrri sporazumeti, ako jim ne da omenjenega ministerstva — Cesarska vlada tedaj odstopi od poklica izvanrednega državnega zbora, in zaukaže naj se ustavni državni zbor na Dunaju 18. marca t. l. snide, in da naj prizna tiste premembe ustave, ktere so potrebne s pogledom na porazumljenje z Ogrri. — Temu ustavnemu zboru se bodo tudi predložile postavne osnove o pošiljanju poslancev državnih in druge važne reči kakor uredba občne brambe, postava o odgovornosti ministrov itd. K zadnjemu veli, naj se poslanci za ustavni državni zbor nemudoma volijo. — Podpisani so ministri Beust, Komers, Wüllerstorf, John.

Ta dopis se je bral samo v nemškem jeziku. Ko ga je prebral ga izročil grofu Glajspahu.

Druga seja je bila 20. februarja. Najprej se je prečital zapisnik prve seje. Za tem predsednik opomni, da je ministerski dopis že v rokah poslancev in misli, naj bi se v njem izrečen poziv spolnil in se volilo v ustaven državni zbor. Ker se temu predlogu nikdor ni zoperstavljal, se je postavil na dnevni red. Na to dojdejo na vrsto poročila deželnega odbora in sicer:

1. reorganiziranje deželnega stavbinega ureda (landschafflichen Bauamtes), ktero bi se naj izročilo posebnemu odboru od 11 odbornikov. Ta predlog obvelja

2. poročuje dr. Stremeier o volitvah srenjskih volivnih okrajev in reče, da je deželni odbor vse odobril, če so ravno marsiktere napake pri volitvah bile, samo ni one Mariborskega srenjskega volivnega okraja, in predloži na dalje, da naj zbor one volitve odobri (verificira), kar se je soglasno storilo.

3. Dojde poročilo volitev iz velikega posestva in obeh kupčijskih zbornic, ktere so se tudi soglasno odobrile.

4. poročuje dr. Stremeier o srenjski volitvi v Mariboru in navede vse že znane napake in še pristavi, da sta tudi došla protesta in sicer eden iz dolnjega Hočja drugi pa iz Kamice. Dr. Aichmeier, kteri je jedini v deželnem odboru nasprotno temu glasoval in zahteval, da ta volitev se naj potrdi, je razlagal prav dobro vse vzroke in med ostalim tudi rekel, da je tako glasoval opiraje se na pravico in opominja posebno, da spada k nemški ustavni stranki in da zatoraj ni onih misli, kterih sta v Mariboru izvoljena gospoda, on dokazuje na dalje, da se mnoge na-

pake, ktere so pri tej volitvi navedene, tudi stranama nahajajo pri drugih volitvah in, da te napake stranama niso zoper poglavitni volivni postavi in še posebno to povdarja, da vekšji del izmed onih 55 neveljavnih glasov ne pada na izvoljena gospoda, ampak na njih nasprotnike. Pa vse vendar ni prineslo nobenega haska in deželni odbor je odločil, naj se pretrès te volitve izroči posebnemu odboru iz 11 možev. Pri tem glasovanju so slovenski poslanci z Aichmeier-jem vred nasproti glasovali.

Za tim je došlo poročilo o volitvah v mestih, ktere so vse potrjene.

Zdaj oznani grof Glajspah odboru, da je on in jegov namestnik že 18. februarja svojo slovesno obljubo deželnemu poglavarju storil in pristavi, da hoče zdaj, da tudi jemu deželni poslanci obljubo storijo, kar se je tudi po določenem redu storilo.

Zdaj dojde na vrsto volitev z zapisovavcev in zvolita se g. dr. Bayer in dr. Graf.

Za tim je bila volitev poveriteljev in zvolijo se grof Atems, Feyrer, Schlager in b. Buol.

Na dalje se je volil odbor, kteri ima pregledati prošnje in bili so izvoljeni Frank, dr. Schreiner, dr. Baltl, Wanisch, dr. Waser, dr. Neubauer in dr. Graf.

Za tim dojde na vrsto volitev v odbor, kteri ima reorganizirati deželni stavbinski ured in v ta odbor so bili voljeni gg. Koch, Syz, Mulley, Schlegel, Lipold, Pfeifer, Tappeiner, Pauer, dr. Fleck in dr. Jožef Kaisersfeld.

Zadnjič je še došla na vrsto volitev odbora, kteri ima preiskati Mariborsko volitev. Izvoljeni so bili: gg. dr. Razlag, Wanisch, dr. Altmann, Herman, Lenček, dr. M. Schreiner, dr. Schlofer, Frank, dr. Waser, dr. Jož. Kaisersfeld, dr. Konrad.

3. seja. 22. februarja.

Ko se je zapisnik prejšnje seje prebral, predloži g. Pfeifer po navedenih važnih vzrokih, naj se na Njih Veličanstvo pošlje prošnja, da bi se še prihodnjič po prejšnjih vodilih vojaki jemali. Na to predloži dr. Fleck, naj se ta predlog izroči odboru za prošnje in to se je storilo.

Dr. Stremeier govori v imenu deželnega odbora, da je potrebno, da se pregleden popis delovanja prve dobe deželnega zbora napravi, da je deželni odbor to že storil in predloži, naj se ta popis natisne in razdeli vsem poslancem. Ta predlog obvelja in tudi oni pridavek dr. Schreiner-ja, da bi se ta popis razdelil tudi prejšnjim poslancem.

Dr. Frank naznani, da je odbor, kteri je preiskoval Mariborsko volitev, svoje delo že dovršil in želi, da bi se ta reč brez zamude v zboru pretresovala.

Dr. Waser poročivec o tem naglašuje v svojem govoru posebno to, da je preiskovavni odbor se na to oziral, kar deželni odbor svetuje in posebno, kar bi Mariborsko volitev potrditi moglo. Deželni poslanec ne sme od dobrote onih odviseti, ki volitev preiskujejo, pa se tudi ne zavreči, ako je politična uradnija kaj zanemarila.

V Mariborskem okrožji se jih je 187 volitve udeležilo. Dr. Vošnjak je dobil 107 glasov, kterih pravica se ne sme dvomiti; dr. Dominkuš 95 glasov, izmed teh 16 (iz Maribora), ktere priznati deželnemu odboru ni volja. Vendar misli preiskovavni odbor, da so to malenkosti, ki pri tanjšem preiskovanju zginejo. Preiskovavni odbor tedaj predloži, volitev dr. Vošnjaka potrditi, odločenje pa zarad volitve dr. Dominkuša

preložiti, dokler se vse na tanjko ne preišče; ta preiskava naj bo skrb deželnega odbora, ki jo ima ob svojem času poročiti. Vitez Karneri pravi, da se mu po tem jasnem razlaganju odbora tako zdi kakor po ognji, ki ga umetna roka zažge in po katerem temna noč spet nastane, kak hitro ugasne. On se boji, da bi se po takem volitve samo v roke okrajnih predstojnikov dale, in misli, da vrag absolutizma še zmiraj v glavah uradnikov razsaja; ta bi se moral iztirati. Cela volitev mu ni po volji in se naj zavrže. Vendar se njegov predlog ne podpira, za njega se vzdignejo samo gospodje Tappeiner, Kriehuber, dr. Bayer, grof Auersperg, baron Hakelberg in dr. Nekerman.

Preden se novi deželni odbor voli, vstane g. dr. Razlag in govori v imenu vseh slovenskih poslancev, naj bi se v ta odbor najmanj eden Slovenec volil, ki bi zastopal svoj narod. Primerno bi to bilo in tudi pravično.

Pri sledeči volitvi se voli za veliko posestvo grof Kottulinski, za mesta, trge in kupčijske zbornice dr. Stremeier, za deželne okraje dr. Moric Kaisersfeld; od celega zbora se volijo dr. Wasserfall, Pairhuber, dr. Fleck. Vsaki se po svojem zahvali. Potem še volijo drugih šest kot namestnike preprejšnjih. Noben Slovenec ni voljen.

4. seja. 23. februarja. Volitev državnih poslancev.

Iz velikih posestnikov se volijo g. Pauer, baron Hakelberg, grof Miroslav Atems (mesto barona Hakelberga je bil pred vitez Karneri državni poslanec). Za mesto Gradec se voli dr. Rechbauer, iz kupčijskih zbornic g. Schlegel; za mesta in trge na srednjem Štajerskem je voljen g. Lohninger; za mesta in trge na gornjem Štajerskem g. Tunner; za mesta in trge na spodnjem Štajerskem g. dr. Waser. Izmed poslancev za sredno-štajerske deželne okraje sta voljena dr. M. Kaisersfeld in dr. Haffner, za deželne okraje gornjega Štajerskega je voljen g. Plankensteiner; za deželne okraje spodnjega Štajerskega gospoda Lipold in Lenček. Vsi rečeni primejo in se lepo zahvalijo za čast in zaupanje, ki se v nje stavi, samo naša dva zadnja hočeta odstopiti. Baron Hakelberg na to predstavlja, naj se deželni zbor popraša, ali mu je odstop teh dveh po volji ali ne; ker ne vedo, kaj bi storili, se za nekoliko časa pretrgajo in se med sebo na tihem porazumijo.

Ko se seja zopet začne vzame dr. Stremeier besedo in pravi, da more to zdaj na dnevni red priti, ali sme kdo odstopiti ali ne in svetuje, da bi zbor ne privolil k temu ampak zahteval od onih dveh, da prevzameta volitev. Njemu se vidi, da volitev ni samo skaz zaupanja, tudi dolžnost izvira iz nje, ki jo vsak more prevzeti, kateri se da voliti.

Tej dolžnosti se ne sme nikdo odtegniti; res da je dostikrat težko, to dolžnost dopolniti, pa takrat mora zbor vzroke presoditi. Tudi iz drugih krajev voljeni imajo enake vzroke, pa so le čast prevzeli. Deželni zbor naj tedaj zavrne ono prošnjo in razloži, da, če bi vsaki iz ene skupke voljeni se odpovedal, dokler ne pride vrsta na one, kateri bi bili oni skupki všeč, se po takem deželni zbor posili, ustava vniči in volilna pravica na smeh postavi.

Dr. Vošnjak pravi, da ni res, da bi moral vsak ono čast prevzeti, ne deželni zbor temuč skupka se po takem posili, ki ne more svojih mož v državni zbor spraviti.

Na to Feyrer pove neko šalo, za katero mu pa naj bo žal.

Dr. Dominkuš trdi, da sme vsaki odstopiti; deželni zbor naj sprevidi, da se morajo od vsake skupke naj boljše glave voliti in misli, da je lepo se odpovedati reči, kateri nisi celo kos.

Prof. Schreiner dopoveduje, da vsaki, ki v deželni zbor stopi, mora na to pripravljen biti, da ga v državni zbor volijo, kdor te časti noče prevzeti, tudi ne sme v deželni zbor stopiti; on želi da se Stremeierov predlog, potrdi, kar se potem tudi z veliko večino stori.

5. seja. 25. februarja.

Slovenec ni. Gosp. Ed. Mulley poročuje o predlogu zarad preuredbe deželnega stavbinskega nadzorništva (Bau-inspection). Deželni odbor je spoznal, da je ona preuredba potrebna, ker važna dela, ki se že nekoliko let vlačijo, se še niso dogotovila zavolj pomankanja moči in tudi zavolj sedajnim zahtevanjem neprimerne uredbe uradniške. Posebni osek vidi, da je to resen in predlaga tedaj ločitev v tri dele: stavbino uradnijo (Bauamt), nadzorništvo hramov (Gebäudeinspection) in računstvo (Bau-Rechnungsdepartement). Imenuje potem uradnike, ki se imajo ustanoviti in dostojno plačati. — Deželni odbor vse to dovoli.

Ministerski svetovavec Tunner priporoča tudi, da bi se za to uradnijo novo podučilo izdelalo glede potrebne samostalnosti znanstvene uradnije in da se to podučilo prihodnjemu deželnemu zboru predstavlja.

Ta predlog se potrdi in sicer kakor Pairhuber povdarja, da se le samo temeljna pravila tega podučila deželnemu zboru predstavljajo.

Poslanec Wanisch poročuje o nekterih prošnjah, katerim je vzrok nova pravna uredba (Justiz-Organisation). Ta se nikomur ne dopade, nič dobrega se o njej ne sliši in predloži, naj se stavijo te prošnje na dnevni red. Oziraje se na to, da tudi Štajerska dežela ima novo okrajno razdelitev pričakovati, da je ta le provizorična začasna in tako zaupanje na stalnost pravičnega ravnanja le podira, pravni sigurnosti škoduje, težave pomnožuje, pravde zavira, namenjene varčnosti ne podpira, spoštovanju pravnih uradnikov škoduje in njih stan pohujša, naj izreče deželni zbor svoje prepričanje, da se ta uredba ne da izpeljati, preden se po ustavnem potu temelj teh preuredb potrdi in veli deželnemu odboru, naj to vladi na znanje da. Temu predlogu vsi enoglasno privolijo.

Dalje poročuje dr. Baltl v imenu odseka, ki je Pfeiferovo prošnjo pretresoval, in pravi, naj deželni odbor vladi naznani, kako je žal deželnemu zboru, da ona novo postavo zarad vojakov izpeljuje.

Na to deželni namestnik odgovori, da vlada mora tako ravnati; znane dogodbe zadnjih časov so povsod vojaške postave preuredile, evropske okolščine zahtevajo hitre premembe, kar se tega tiče, katere se le dajo po prehodnih določilih doseči. Tedaj je potrebno izpeljati, kar je vlada 28. grudna velevala; pred postavo so vsi enaki, le malo jih je izvzetih, pa ti za zmiraj. Le mlajši ljudje se k vojakom jemljejo. Tudi je teško zdaj več postav nazaj pozvati, ki je že sred svojega pota.

Predlog odborov se potrdi.

Zdaj nič več ni na dnevnem redu. Grof Glajspah izgovori upanje, da se bo deželni zbor še enkrat letos snidel. Takrat misli bo več opravila ne samo o deželnih rečeh temuč tudi o postavodavstvu; notrajni stan bo, kakor se nadja, lepši, Austrija bo poprejšno moč spet dobila in krona v novi svitlobi bliščala. S trikratnim „Hoch“ klicem na cesarja se sklene prva doba drugega deželnega zbora.

Gospodarske stvari.

Trsoznanstvo.

(Dalje.)

Izvirna plemena trt so samo tri, ktera se po listju, sadu dobro razločijo. Ta so 1. rodna indiška trta (vitis vinifera), 2. ameriška ali lesičja trta (Fuchstraube), 3. trta brez sada (vitis labrusca).

Trtoslovci še več plemen razločijo, vendar se ne more trditi, da je eno ali drugo izvirno, ali da bi vsa od enega izviralna in lahko je trte popisati, ker ostane vsako pleme stalno in se nikdar ne spreminja. Kratko rečeno: Trta je čudo božje.

Posamni deli trte ali terminologija.

Vinska trta ali trs je po svoji rasti:

- I. deblasta (stammartig) ali drevnata, če se na visoko in široko razprostira, kakor post: kozjenog,
 - II. velika, če močno raste in se lahko na visoko, t. j. na brajde, šotore speljava, kakor žlahnine (Gutedelarten).
 - III. mala ali pritlična, če nizka ostane, kakor rizlec (Riesling). Dalje je: trpeča, če ne zmrzne in ostari (50—100 let) ali netrpeča, če je slaba, mehkužna.
- Reja vinske trte se imenuje:
- a) pritlična ali grška, kakor večidel po slovensko-štajerskih vinogradih, v Avstriji, na Renu i. t. d.
 - b) srednja, če se do štiri črevljev visoko izreja, post: v Hrvatskih, nemško-štajerskih vinogradih i. t. d.
 - c) visoka ali rimska, če se visoko čez 4 do 20 črevljev in više speljava na brajde, drevje, kakor na Dalmatinskem, Laškem, Grškem.

Ni je rastline, da bi bila pod roko umnega in neumnega rednika bolj voljna in gibčna kakor trta. Od zemlje čez

vrhe najvišjega drevja se vzdigne, cele široke stene ali zide pokriva in na dolge brajse se razpenja.

Vinska trta (*vitis vinifera*), spada po Lineju med tiste rastline, katerih obojni cvet ima 5 prašnih nitok in 1 pestič, tedaj v V. vrsto, I. red.

Plodni deli ali cvetlica obstoji iz čašice, venčeca, mednika in pestiča. Venčec s petimi listeki, zgolj kakor prezračne cevke, redi prašne nitke z svojim nježnim sokom in je naredi plodivne. V mokrem vremenu in mrazu prezračne cevke, ali venčni listeki oslabé, sok se skazi, cvet odpada, kar navadno imenujemo smod; če pa po vgodnih okolščinah kavernik ali celi ščopek cvetlic (poznejši grojzd) srečno ocvete, se plodnica spremeni v jagodo, v kateri je 5 trdih semen, razvije se jih vendar komaj ena do 3. Semena so prav za prav namenjena za pomnoženje trte, ali umen človek si je drugih pomočkov iznašel, da spešneje želje doseže. Trs se namreč razun iz semena ali pešek izreja ali pomnožuje:

- a) iz semena ali pešek, kakor divje trte,
- b) iz očes ali popkov, že v starem času znano,
- c) po vlačencah (Ableger),
- d) po grobanju (Gruben),
- e) s kluči, kolči, mladikami, sajenicami, to so deli novih rozeg brez starega lesa, ali s koscem starega lesa, vsajeni v trsovnici ali naravnost v vinogradu,
- f) s cepljenjem ali popkanjem,
- g) po poganjkib iz korenja i. t. d. . . . Po širokem svetu še na več načinov.

(Dalje prihodnjič.)

Sadjoreja.

Sliva (češplja). Med vsem sadjem so slive skorej naj bolj vkusne in hasnovite, jih poraba mnogovrstna in zatoraj se že ž njimi tudi mnogo trguje.

Pri vsem tem se vendar jih drevesa še ne oskrbujejo tako, kakor bi se merala. O tem se je sicer že mnogo govorilo in pisalo, mislim vendar, da ne bo škodilo, če se o tem spet nekaj natančnejšega pove, posebno to, kar smo izvedeli iz skušenj g. župnika Ribstein-a. Navadno je, da se slivino drevo pusti rasti kakor vsako drugo drevje tako, da je bolj podobno grmu, kakor lepemu sadnemu drevesu.

Naj bolj se to drevo plodi po pritlikah (t. j. po drevjičih, ktera korenje požene) ta pa se celo zanemarjajo; nikdor jih ne trebi ali prestavlja, temoč se pustijo rasti tam, kjer se iz zemlje podignejo. Da se vendar to drevo požlahti, se ne sme pustiti na onem mestu, na katerem je iz korenja izrastlo, temoč se mora prestaviti in 4 leta poredoma dobro obrezati, da po takem dobi lep vrh in za tim še se mora vsako leto, kot vsako drugo sadovno drevo, dobro trebiti, t. j. morajo se nepotrebne, tanke vejice obrezavati in vse zajedavke (Schmarotzer) t. j. mahovje, gobe i. t. d. odstraniti.

Nadalje še moramo opomniti, da je zlo škodljivo, če se pri pobiranju zrelega sadu drevje zlo trese, kakor je na kmetih skoraj vsikdar navada; ali če se slive s palicami in raglicami z drevesa zbijajo; kder se tako ravna, tamo gotovo drugo leto menje priraste sada kot bi ga prirastlo, če se nebi tako hudo po drevesu mlatilo; vzrok je celo prost: po takem delu se odbijejo mnogi sadni popki in večkrat cele vejice, na katerih množina popkov sedi. Redko se zatoraj opazi, da bi sadovna drevesa po kmetih dve leti poredoma mnogo sadu prinesla, kder se sad z raglami z dreves zbija, in govor je že občen: „Lani je obrodilo, tedaj letos ne bode.“ Rečeno velja o vsakem sadovnem drevu, škodi vendar naj bolj slivam, kajti imajo naj bolj tanke vejice.

Naj bolje bi zatoraj bilo slive z rokami z dreves pobirati, kar je res nekoliko težavno, mudno in drago delo. Kteri vendar to stori, dobi vsako leto več, žlahnejših in lepših sliv. Župnik Ribstein trdi, da ga skušnje učijo, da če se slive z rokami z drevesa pobirajo, in drevesa poprek dobro obrezujejo in trebijo, se dobi vsako leto bolj vkusen in lepši sad.

Kako se morajo slive (češplje) sušiti, da ne dišijo po dimu in se zatoraj lože in za boljšo ceno prodajo je g. dr. Orel lepo popisal v „Novicah“ 16. januarja 1867 takole: Kdor hoče suhe češplje prodajati, naj jih ne suši na jamah, temveč v sušilnicah (pajštabah), kjer nič dima do njih ne pride. Tako jih suše po drugih krajih in lahko jih prodajajo, — za zakajeno blago pa se ne da dobra cena doseči. Na zublju (plamenu) in dimu sušene češplje niso za bolnike

zavolj duha po dimu. Razloček v ceni je zmiraj od 3 do 5 gold. pri vsakem centu, kakor kupci pripovedujejo. V sušilnicah sušene češplje se letos plačujejo po 16 do 18 gold. Pač lepa cena! Naj ona spodbada posestnike po priličnem prostoru zasaditi si kolikor mogoče češpljevega drevičja. Plačila za mali trud ne bo jim treba dolgo čakati.

(Čas je drevje trebiti.) Dokler so gosonice še v svojih gnjezdih ali celo še v jajččkih, jih naj lože obereš in zatežeš. Toraj naj se za to primerni čas, ki je ravno zdaj, ne zamuja. Oberite tedaj z drevja vse suho listje, naj so že posamezni listeki ali iz več listekov stkani šopki. Naj se ti ne zdi pretrudno pristavljati in prestavljati lestvico (lojtro), plaziti se po vejah, odščipovati gnjezda po skrajnih vejicah z drevesnimi škarjami odlamljati vejice, na katerih so obročki zalege požrešne kosmate gosonice. Nabrane in obrane zalege pa ne puščaj pod drevesom ali kde drugod ležati, ampak zasmodi vse ali pa v gnojnici vtopi. Ostrugaj tudi mah in staro skorjo, poreži suhe veje in pa jalove mladike. Hvaležno drevo ti tvoj trud z stoterim sadom povrne.

Spet ženkam nekaj.

Veste, drage ženke, kako se že majhna deklica lišpa: lasé gladi, robček na glavi popravlja, prah iz oblačila otepa, predpert in janjkico vravna itd. vse mora lično, gladko in snažno biti. To je prav, to je lepo, tega jim nikdo ne zameri. In ako že majhne deklice tako gledajo na snago in red na sebi in okoli sebe, koliko bolj še pa odraščene dekline, da svetu dopadajo!

Toda o tem naj niso le odraščene dekline, temuč tudi žene, to je tiste ženske, koje so že pod kapo — gospodinje — snagoljubne ne le na sebi, da so možu in domačim v izgled, prijazno-mile kot jutrajna zorja, marveč se naj ta snagoljubnost v celi hiši in okoli nje odlikuje tako, da bo z daleka videti: Tu stanujejo blage duše, snagoljubne Slovenke!

Ali je v resnici tudi tako? Je, hvala Bogu! pri mnogih ljubih Slovenkah. Al mora se žalibože tudi reči: da pri mnogih se naopak vidi in najde. Zato naj se nekoliko o nekterih rečeh opomni.

Pogledite naj prej v hišo. Al vidite koliko prahu na mizi in nesnagne po klopeh? Okna so vsa zanemarjena; rosa se na šipah redkokrat obriše, kar stori, da še celo les trohni, ker je vedno moker. Postelje se le v času, to je vsake kvatre poravnajo, zrašijo, posteljejo in z novimi rjuhami, prtí prevlečejo — kakor bi se vsak mesec storiti moralo.

Pajčevina seguje iz enega kota v drugega in pajki se debelijo in kraljujejo kakor nekda Mehikanski zeleni bog „Velivueli!“ — Vse naj bo omito, snažno in lično, akoravno je prosta roba pohištvo.

Sedaj se pa podajmo v hulinjo. Vsaka reč mora imeti svoj prostor, burklje in pominjak svoj kot, lično oribani in omiti škafi svojo snažno klop za vodo s pokrivali, kropnjače, ranjgle, piskri, lonci svojo čisto polico, na kateri naj preobrnjeni in lepo oplaknjeni čakajo na prihodnjo rabo, da se znotrej ne ognuse ali pejševina ne naredi.

Nikoli naj ne bo nobenih ostankov v kotih, krajih, po skledah, loncih, rangljah ali kakoršni koli posodi od prejšnjih jedil. Okrožniki, taljeri, skleda se morajo oplakniti in s čisto snažno brisačo obrisati, da se mahovje in niti ne osuše na posodi, v katero se nova jed deva ali vsipuje, kar bi bilo močno odurno in naj se v ormaru zhranjujejo, ali pa v ličnem sklednjaku. Vsikdar se mora posoda pogledati, predno se kakošna jed va-njo dene: ali je čista ali ne.

Posebno pa pazite, drage ženke, po letu o vročinskem času, ko je muh kot živi panj, da jih ne spravite med jed; pa tudi nobene kebrove krače, bedre, ne! — Meso: govedino in svinino posebno skrivajte v hladnih krajih pred velikimi muhami, koje brž, ko se vsedejo na meso, že žive črvičke vcepljajo — ta gnjusoba, ta!

Ne česajte se v kuhinji — ali pa saj pazite, da ne bo lasi v juhi, kot bi se medved kopal! — Roke vam naj so vedno čiste,

Učite se rade, kakor nam je znano, da rade citate. Gledajte na vse, da bo v redu in snagi in vas hvalilo vaše delo, prikupilo Bogu in poštenemu človeku, ker ne vete čega neveste bote. Nezameri nježni spol, da te iz kuhinje vkravji hlev peljam in pokažem veliko nesnago pa tudi nered. Glej, tu vidiš svilnatih robcev, hočem reči: pajčevine, da me je strah vstopiti. Ko ljubi živinici krme v jasle vržeš (kaj

dobro bi bilo, kakor drugdej ravnaajo, da bi seno, slamo, vso suho klajo prej zrezale na kratko, in nekoliko se slano vodo poškopile, kadar ni otrobov, repe, pese, mrkovec, krompirja i. t. d. smešavati, kar bi pa morali hlapei pripraviti) lahko celo plahto pajčevine s klajo vred v jasli spraviš, živina jo s pajki vred poje, pa tudi lahko zbolí.

(Dalje prihodnjič.)

Novičar iz domačih in ptujih krajev.

Odgovorno Ogersko ministerstvo je zdaj že imenovano. Grof Julij Andrassy je predsednik ministerstva, Juri grof Festetič minister pri cesarskem dvoru, Bela svobodni gospod Wenkheim minister znotrajnih zadev, Melhior žlahtni Lonyay minister deželnih financij, Josef svobodni gospod Eötvös minister verskih zadev in nauka, Baltazar žlahtni Horvath je minister pravice, Emerih grof Miko minister javnih del in občinja in Štefan žlahtni Gorove za trgovino, obrtnijo in kmetijstvo. Do 10. marca t. l. ima imenovano ministerstvo vso vlado vogerskih deželah v oskrbovanje prevzeti.

Prigodki na Reki (Fiume). Reka na hrvaškem primorju je za Trstom naj imenitnejše in naj večje trgovsko mesto našega cesarstva na jadranskem morju. Madjari bi si ga radi prisvojili toraj o vsaki priliki napravljajo, če le morejo, po svojih privrženceh kaki hrup ali demonstracijo. Tako je bilo tudi 18. feb. Že predpoldnom so bile ulice polne ljudstva, ki je telegrame iz Pešta pričakovalo, kateri bi mu naznanili, da je ogersko ministerstvo imenovano. Ko so telegrami prišli je nastal vriš in vrisk, „eljen“ in „eviva“ se je razlegalo vz nebes, rajde ljudstva veselja pijanega so se valile po mestu noter do večera, in ogerske zastave so začele vihrati iz oken onih hiš, v katerih prebivajo madjaroni, kar tam toliko pomeni, kakor pri nas nemškutarji. Kajti pravih Madjarov na Reki ni. Ker se je bilo nereda ali še kaj hujšega bati, je gosposka kakor se pravi na povelje Banovo nektre osebe dala prijeti in zapreti. To je vsem napravljenim demonstracijam konec storilo. Kakor se zdaj čuje se je ogersko ministerstvo za jetnike potegnolo in na to je pre hrvaška dvorna kancelarija zaukazala jih izpustiti. Od druge strani se pa sopet čuje, da so še v zaporu in da pridejo pred sodnika zavolj motenja javnega mira.

Iz Srbije se pozveda, da je Turška vlada pod nekimi pogoji privolila trdnjave na Srbskem zapustiti.

Ruski vladni list „Ruski invalid“ piše, da bi se vztočno prašanje ali turške homatije naj lože rešile, ako bi se kristijani od Mohamedanov ločili in samostojne države napravili. Ta spis je jako imeniten in gotovo ne bode brez nasledkov za kristijane po Turčiji.

Iz Rima se naznanja po telegrafu, da je papež v konsistoriju 21. feb. imenoval in potrdil pet ogerskih škofov in sicer Janeza Simor-a za prvega ogerskega nadškofa ali primasa, potem nadškofa kološkega in škofe v Satmaru, Stolnem Belgradu in v Gjuri (Rabi).

Deželni zbori.

Kranjski zbor. V Kranjskem zboru je dr. Bleiweis svoj predlog zastran ravnopravnosti slovenskega jezika v šolah nazaj vzel, ker je c. k. namestnik odločno izrekel da se ne čuti opravičenega v sedajnem zborovanju se vdeležiti postavodajavstva deželnega. — V deželni odbor so voljeni: pl. Langer, Toman, Bleiweis, Costa. Namestniki njihovi so: Fr. Rudež, stolni prošt Kos, Peter Kozler. Kakor se nadalje čuje je zbor kranjski sklenol v državni zbor na Dunaj poslance poslati vendar le pod pogoji.

Česki zbor. Med deželnimi zbori je zdaj česki gotovo naj imenitnejši. Adreso na presvitlega cesarja, ki jo je federalistična večina sestavila je bila 25. feb. z 156 glasovi proti 67 glasov sprejeta. Ta adresa pravi, da Čehi hočejo v državni zbor na Dunaj pod posebnimi pogoji priti. — V deželni odbor so izvoljeni: Gorner, Schmeyhal, Rieger, Zeithammer, grof Fr. Thun, Črnin, bar. Pfeil in Skrejšovski.

Moravski deželni zbor je volil v odbor bar. Vojkoveškega, Prazaka, grofa Serenya, dr. Demela, Sroma vse Slované in znanega Nemca Giskra.

Goriški deželni zbor ima 11 slovenskih, 9 laških

in 2 nemška poslanca; 1 laški in 1 nemški držita se slovenskih; volil je z adreso državna poslanca.

Istriski deželni zbor je 22. febr. sklenol svoje seje; volil je dva poslanca laške stranke v državni zbor.

Tiroljski deželni zbor v Insbruku je sprejel predlog naj se nova postava o nabiranju vojakov vpelje po ustavni poti.

Omenimo še tudi to, da se vladni reskript 4. februarja v Gradcu, Celovecu, Tropavi in Poreču ni bral slovanski!!

Cesarski sklep.

C. k. oskrbništvo društva za povzdigo vrtnarije je prosilo Jih Veličanstvo cesarja naj se cesarski darili (premije) skupaj 50 cesarskih zlatov, ki so jih dozdej samo umetni vrtnarji (Kunstgärtner) dobivali, zanaprej podelite vsakemu v deželi, ki na svojem vrtu kaj izvrstnega pridelala, in Jih Veličanstvo cesar je to prošnjo uslišal.

Na noge tedaj tudi vi slovenski gospodarji in glejte, da z svojimi izvrstnimi pridelki te lepi darili dobite!

O českem zboru zvemo, da je vsled cesarskega razpisa od 26. febr. razpuščen in nove volitve napovedane.

Solčno mrknenje.

Solnce mrkne 6. marca med 8 u. 2 m. zjutraj in 1 u. 3 m. popoldne sploh na zemlji. Videlo se bode pri nas le deloma (11 palcev), med 9 u. 16 m. in 12 u. 1 m. o poldne.

Uganjka.

V Stajerski sedi,
V Anglianski pa ni.
V Muri leži,
V Savi pa ni,
V Veržeji čepi,
V Ljubljani pa ni,
V vsakem trgu tiči,
V mestu pa ni,
Kak se veli?

Rešenje uganjke v tretjem listu.

Kajti je belih ovac več, kot črnih.

Tržna cena

23. februarja 1867.

	V Mariboru		V Celju		V Ptujih	
	fl.	k.	fl.	k.	fl.	k.
Pšenice vagan (drevenka)	6 30		6 40		6	—
Rži	4 40		5	—	4	—
Ječmena	—		2 40		—	—
Ovsa	1 70		2	—	1 80	
Turšice (kuruze) vagan	3 30		3 70		3 30	
Ajde	3 30		4	—	2 80	
Prosa	2 70		3 40		—	—
Krompirja	1 70		2	—	1 50	
Govedine funt	— 21		— 18		— 20	
Teletine	— 26		— 22		— 23	
Svinjetine črste funt	— 25		— 20		— 24	
Drv 30" trdih seženj (Klafter)	—		6 80		8	—
" 18" "	4 50		—		—	
" 30" mehkih "	—		5	—	6	—
" 18" "	3 40		—		—	
Oglenja iz trdega lesa vagan	— 50		—		— 55	
" " mehkega "	— 40		— 40		— 40	
Sena cent	1 60		1 35		1 12	
Slame cent v šopah	1 20		— 75		1	—
" " za steljo	1		— 60		1	—
Slanine (špeha) cent	33		— 40		— 32	
Jajec, sedem za	— 10		—		—	

Ažijo srebra 125.50.

Narodno drž. posojilo 72.10.

Listnica vredništva.

Gospodom naročnikom, ki so se od 16. februarja naročili, nismo mogli drugega lista „slov. gospodarja“ poslati, kajti je že pošel; ako vendar prvi list želijo, še jim ga lahko pošljemo; tudi tretji list se še dobiva. V tej razmeri gre tudi naročnina.